

ใจ๋อ๋อยใจ๋รักชั

อปท เรียนรู้

มุ่งสู่การพัฒนา

หลักสูตรอบรม

การเรียนรู้ประสบการณ์

การประยุกต์ใช้

แนวพระราชดำริโครงการร้อยใจรักชั



หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/16

วันที่ 9 - 10 มกราคม 2562

ผู้เข้าร่วมอบรม 59 คน

ทต.ปงโค้ง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่





นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ ที่ปรึกษาประธานกรรมการสถาบันปิดทองหลังพระฯ กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมฝึกอบรม และกล่าวถึงความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมีหมู่บ้านในพื้นที่โครงการฯ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดจากการค้า การเสพ และผู้มีอิทธิพลในหมู่บ้าน นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ โดยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ทรงเป็นอัยการในการดำเนินการคดียาเสพติดของบ้านห้วยส้าน พระองค์ทรงตรัสว่า “การติดคุกไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหา ยาเสพติดแต่เป็นการหากลุ่มเครือข่ายใหญ่มากขึ้น” จึงขอให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้าแก้ไข ปัญหาในพื้นที่บ้านห้วยส้าน โดยเริ่มจากวันที่ 15 พฤศจิกายน 2560 มีการทำประชาคมร่วมกับชาวบ้าน และหน่วยงานราชการร่วมกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ในการพัฒนาพื้นที่เป้าหมาย ในการทำโครงการในพื้นที่ ต่อมา รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมีพลอากาศเอกประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน คณะกรรมการมีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ จังหวัด เชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัด พะเยา รวม 19 อำเภอ



โดยเป็นพื้นที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เน้นการพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชน ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไม่สามารถที่จะพัฒนาได้ทั้งหมด มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ซึ่งทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการ จึงได้จัดการฝึกอบรมเผยแพร่องค์ความรู้จากโครงการร้อยใจรักษ์ให้กับพื้นที่เป้าหมายในรูปแบบการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งนี้

สิ่งที่คาดหวัง คือ เมื่อท่านมาอบรมแล้วท่านจะนำความรู้ไปพัฒนาในรูปแบบไหน ในแต่ละมิติของชุมชน ที่จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในรูปแบบโครงการต่างๆ โดยท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งปัญหาของชุมชนคือชุมชนต้องแก้ไขเอง



นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ

แม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้บรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมในเรื่องการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนมีเนื้อหาสาระสำคัญคือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง : **การปลูกคน** ด้วยการให้คนเป็นศูนย์กลางของปัญหา โดยมองในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้ การปลูกคนจะใช้กระบวนการทำให้ดูและพาทำ ร่วมคิดและร่วมตัดสินใจโดยยกตัวอย่างการพัฒนาของโครงการพัฒนาตอยตุงฯ คือการเปลี่ยนพื้นที่ผืนเป็นพื้นที่กาแฟ
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือมีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้และยั่งยืน ได้แก่การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้



3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ : คือ **การพัฒนาที่ต้องคลุมทุกมิติ** และดูให้ครบตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยยกตัวอย่างการพัฒนาในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ ที่ต้องมีการสำรวจข้อมูลจริง ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ มีการคืนข้อมูลเพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านว่าพร้อมที่จะมีส่วนร่วมลงแรงหรือไม่ เพราะโครงการจะไม่มีจ้างแรงงานให้เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมการพัฒนาจะประกอบด้วย การพัฒนาด้านปศุสัตว์ การพัฒนาด้านการเกษตร ฯลฯ
4. การวัดผลการพัฒนา จะวัดผลที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น หากเป็นการพัฒนาด้านปศุสัตว์ก็จะต้องทำให้อัตราการตายของสัตว์ลดลง เป็นต้น



ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

โครงการฯ ได้ร่วมกับชาวบ้านและหน่วยงานราชการ ร่วมสำรวจแหล่งน้ำในพื้นที่เป้าหมาย ทั้งแหล่งน้ำเดิมภายใน หมู่บ้าน ลำห้วย เพื่อหาจุดที่เหมาะสมในการสร้างฝาย บ่อ พวงสันเขา โดยวัดปริมาณน้ำและอัตราการไหลของน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวงชอยซีเมนต์ (Soil Cement) เพราะ สภาพดินไม่สามารถเก็บน้ำไว้ได้ วิธีการทำคือ ขุดบ่อขนาด กว้าง 13 เมตร ยาว 28 เมตร ลึก 2.50 เมตร นำผสมดินกับ ซีเมนต์ ในอัตราส่วน 1 : 6 นำไปเทและบดอัดให้แน่นเพื่อ ไม่ให้มีช่องว่าง เมื่อใส่น้ำลงไปจะได้เก็บน้ำอยู่ ข้อดีคือ ทนทาน อายุการใช้งานยาวนาน และวัสดุหาง่ายในพื้นที่ อ่างพวงชอย ซีเมนต์ รับน้ำมาจากต้นน้ำลำห้วยที่ชาวบ้านช่วยกันต่อท่อมา ระยะทาง 14 กิโลเมตร นำน้ำมาพักไว้ที่บ่อก่อนปล่อยลงไปที่ แปลงเกษตร ด้วยระบบกัลกน้ำ นอกจากนั้นในเรื่องของการ ใช้น้ำทางโครงการฯ ได้มีการสอนให้ชาวบ้านรู้จักการวางแผน บนกระดาน เรื่องการใช้น้ำ และความต้องการน้ำของพืชแต่ละ ชนิดที่ไม่เหมือนกัน การพัฒนาระบบน้ำ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีการประชุม และชาวบ้านต้องสละ แรงงาน โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุอุปกรณ์ให้ งบประมาณ ที่ใช้ทั้งหมด 57,500 บาท/บ่อ (ไม่รวมค่าแรง) มีแรงงานมา ช่วยกันทั้งหมด 100 แรง ระยะเวลาในการดำเนินงาน 12 วัน แล้วเสร็จ มีผู้รับประโยชน์ 7 ครอบครัว พื้นที่รับประโยชน์ 17 ไร่ อยู่ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : น้ำในบ่อเอามาจากไหน

ตอบ : หลังสวนยางพารา หลังหมู่บ้านห้วยสำน

ถาม : ตัวโล่ลม โล่อากาศห่างจากตัวเติมน้ำประมาณเท่าไร

ตอบ : ห่างจากตัวเติมน้ำไม่น้อยกว่า 25-30 เมตร.

ถาม : ทำไมไม่ขุดฝังท่อน้ำที่น้ำส่งลงพื้นที่การเกษตร

ตอบ : ผลระยะยาวบ่อจะซึมตามแนวเจาะ และบ่อจะพังง่าย ประกอบกับบ่ออยู่บนพื้นที่สูง หากเสียหายจนแตกอาจ ก่อความเสียหายมาก

ถาม : น้ำในบ่อพวงรั้วหรือไม่

ตอบ : ไม่เพราะปูนกับดินทำปฏิกิริยากับดินในบ่ออุดรอยรั้ว คุณสมบัติคล้ายศิลาแลง

ถาม : หากมีพื้นที่เพาะปลูกบนสันเขาหลายๆที่ จำเป็นก็ต้องทำบ่อ พวงเก็บน้ำหลายจุดๆ ไหม

ตอบ : ใช่. เพราะบ่อน้ำส่งน้ำไปใช้ตามแรงโน้มถ่วง ที่สูงสู่ที่ต่ำ หากมีพื้นที่ที่อยู่สูงกว่าจึงจำเป็นต้องทำบ่อที่อยู่สูงขึ้นไป

ถาม : ขนาดบ่อพวง ความลึก ความกว้าง เท่าไร

ตอบ : ขนาดบ่อ : ความลึก 2.5 เมตร กว้างxยาว 13x28 เมตร

ถาม : มีการบริหารจัดการน้ำโดยมิเตอร์ แต่ไม่สามารถต่อน้ำเข้า ระบบมาได้ หากสามารถแก้ไขปัญหาดังนี้ได้ จะช่วยแก้ไข ปัญหาเรื่องน้ำได้ 8 หมู่บ้าน พื้นที่มีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำ อยากให้มีโครงการควรทำอย่างไร

ตอบ : เรามาดูแนวคิด กระบวนการก่อน ดูว่าสามารถทำได้หรือไม่ เพราะหากชาวบ้านได้รับผลประโยชน์ และเห็นด้วย 80% ขึ้นไป เราก็ค่อยมาดูความเป็นไปได้อีกครั้ง



ฐานที่ 2 เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม่ผล

พื้นที่ปลูกไม้ผลระยะยาว มีพื้นที่ประมาณ 17 ไร่ ปลูกไม้ผลรวม 10 ชนิด เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ ฯลฯ แต่ละชนิดปลูกเพื่อพอกินก่อน เหลือจึงขาย โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืชและความสูงของพื้นที่ วัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านช่วยสร้างรายได้ เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งเป็นป่าใช้สอย ป่าอนุรักษ์ เนินเขา ที่ดอน และที่นา

1. ป่าอนุรักษ์ เน้นป้องกันไฟป่า ให้ชาวบ้านเป็นผู้ดูแลป่า มีการตั้งกองทุนดูแลป่า มีเงินในการ สนับสนุน ดูแลไร่ละ 10 บาท หากเกิดไฟไหม้ป่าจะหักเงินจากกองทุนไร่ละ 500 บาท
2. ป่าใช้สอย เน้นการดูแลไม้ที่มีอยู่เดิม สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในครัวเรือน ได้แก่ ไม้ สามารถตัดมาใช้ได้แต่ต้องปลูกเพิ่มเติมทุกช่วงฤดูฝน
3. เนินเขา ต้องทำระบบน้ำให้ครอบคลุม สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจ ไม้ผลกินได้ เช่น เงาะ ลองกอง ทุเรียน ไม้ มะม่วง กล้วย กาแฟ ฯลฯ
4. ที่นา ต้องเพิ่มผลผลิตข้าว เพิ่มรายได้โดยการปลูกพืชหลังนา ปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง และหญ้าเนเปียร์หวานใช้เลี้ยงสัตว์ ช่วยลดต้นทุนการทำอาหารสัตว์
5. นอกจากนี้ ยังร่วมกับชุมชนในการพัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการส่งออก จากเดิมที่ชุมชนปลูกมะม่วงเพื่อจำหน่าย แต่ขายไม่ได้ราคาและขาดทุน เพราะต้นทุนการผลิตสูง และถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา โครงการฯ จึงเชื่อมโยง CP ดอยคำ ให้เป็นแหล่งตลาดรับซื้อมะม่วง

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

- ถาม : โครงการฯ จะถอนจากพื้นที่ไหม
- ตอบ : ถอนเพราะโครงการฯ มีระยะเวลาในการดำเนินการ 12 ปี
- ถาม : ต้นไม้ 3 ชนิดนี้มีระยะการให้ดอกกี่ปี
- ตอบ : 5-10 ปี
- ถาม : มีนักวิชาการเข้ามาให้ความรู้ในการทำคุณภาพของผลผลิตหรือไม่
- ตอบ : มีนักวิชาการมาให้ความรู้ และมี อสพ.ติดตามให้ความรู้อยู่ตลอด
- ถาม : มะม่วงพันธุ์มหาชนก ได้ผลผลิตในเดือนไหน
- ตอบ : ช่วงปลายเดือนกรกฎาคม
- ถาม : สมาชิกกลุ่มปลูกมะม่วงมีทั้งหมดกี่คน
- ตอบ : ปัจจุบันมี 155 ครัวเรือนทั้งหมด 4 หมู่บ้าน เฉพาะพื้นที่ที่มีการปลูกมะม่วงอยู่แล้ว
- ถาม : ถ้าได้ผลผลิตจะนำไปขายที่ไหน
- ตอบ : มีตลาด CP รับซื้อ เนื่องจากทางเรามีการรวมกลุ่ม จึงทำให้สามารถต่อรองราคาได้
- ถาม : หากมีการขายในกลุ่มปลูกมะม่วงจะได้กำไรหรือไม่
- ตอบ : ได้กำไร เมื่อกลุ่มขายผลผลิตได้กำไร ก็จะมีการหักเข้ากลุ่ม
- ถาม : ในกลุ่มปลูกมะม่วง คณะกรรมการบริหารจัดการได้ค่าตอบแทนหรือไม่
- ตอบ : ไม่มี อยู่ที่ผู้นำเสียสละ ซึ่งปกติในพื้นที่ไม่สามารถรับได้ เพราะเป็นพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ
- ถาม : ถ้าสมาชิกรับผลผลิตไปขายที่อื่นจะมีวิธีการจัดการอย่างไร
- ตอบ : จะไม่ให้เข้ามาขายได้ในกลุ่มและโครงการฯ อีก



ฐานที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว การปลูกข้าวพันธุ์โอโต เป็นการนำเอาข้าวพันธุ์ท้องถิ่นในพื้นที่มาปลูก โดยการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว จาก 600 กิโลกรัม/ไร่ เป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะซื้อข้าวกิน เพราะพื้นที่ปลูกข้าวมีปริมาณน้อย รวมถึงผลผลิตที่ตกต่ำ จึงหันไปปลูกพืชชนิดอื่น เพื่อนำเงินมาซื้อข้าวกินแทน ทางโครงการฯ มีแนวคิดว่าจะหากเพิ่มผลผลิตข้าวได้ก็สามารถมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภค เหลือกินสามารถขายในชุมชน รวมถึงช่วยลดปัญหาการใช้สารเคมี

การทำเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร (1 ไร่ 1 แสน) เป้าหมายคือ อยากให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสาน เพื่อบรรลุเป้าหมายคือ มีความรู้และสามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ ในพื้นที่ 1 ไร่ วิทยากรได้พูดถึงสภาพที่ดินเป็นแปลงที่ไม่สามารถเพาะปลูกได้ เนื่องจากเป็นหินและไม่มีแร่ธาตุในดิน ช่วงแรกคือ การปรับปรุงดินด้วยการหมักดิน เพื่อปรับโครงสร้างดิน และ ปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน มีทั้งพืชระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว สระน้ำ และปศุสัตว์ ดำเนินการมาแล้ว 6 เดือน ขายผลผลิตได้ 7,000 บาท ขายให้กับโครงการเพื่อประกอบอาหาร เป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชน รวมถึงฝึกทักษะให้กับเกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน รวมถึงการกระจายความรู้สู่ชุมชน

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : มีนักวิชาการมาบอกไหม ในการปลูกแต่ละชนิดหมุนเวียน

ตอบ : มีหัวหน้าคนงานมาสอนและให้คำแนะนำ

ถาม : ข้าวที่ได้จากการเพิ่มของผลผลิตได้ทั้งหมดบ้านหรือไม่

ตอบ : เฉพาะของโครงการ ฯ ต้องทำให้เขาดูก่อน แล้วให้ชาวบ้านทำ

ถาม : พันธุ์ข้าวสามารถซื้อได้ที่ไหน

ตอบ : ซื้อได้กับชาวบ้าน ทางกลุ่มมีขายอยู่ เมล็ดพันธุ์ 20 บาท ข้าวสีแล้ว 25 บาท

ถาม : ทำไมในพื้นที่นี้ปลูกเฉพาะข้าวพันธุ์โอโต

ตอบ : เพราะที่นี้นิยมบริโภคข้าวเจ้า และที่สำคัญปลูกพันธุ์อื่นไม่ได้ ได้เคยลองปลูกไม่ได้ผลผลิตเนื่องจากต้นข้าวเน่าตายหมด

ถาม : ข้าวที่นี้ปกติใช้สารเคมีหรือไม่

ตอบ : ข้าวที่นี้ใช้สารเคมี ที่ทางโครงการฯแนะนำส่งเสริมให้ใช้สารชีวภัณฑ์และปุ๋ยหมัก

ถาม : การจัดตั้งกลุ่มมีกฎระเบียบหรือไม่

ตอบ : มี เมื่อตั้งกลุ่มก็มีตั้งกฎระเบียบ เช่น การตั้งราคาขาย พันธุ์ข้าวขาย 20 บาท/กก. ข้าวเปลือกขาย 10 บาท/กก. และข้าวสารขาย 25 บาท/กก.

ถาม : แต่ก่อนทำไมถึงได้ผลผลิตข้าวน้อย

ตอบ : เพราะปกติในการปลูก ไม่รู้จักวิธีการหมักปุ๋ย ไม่รู้จักใช้สารชีวภัณฑ์ในการปลูกข้าว

ถาม : 1 ไร่ 1 แสน คิดจากส่วนใดบ้าง

ตอบ : รายได้ส่วนใหญ่ได้มาจากปศุสัตว์และพืชผสมผสานก็เก็บไปขายบ้าง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกไว้กิน เหลือจากกินก็นำไปขาย



ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ได้มีการดำเนินการส่งเสริมการทำปศุสัตว์ ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการทำปศุสัตว์หรือเลี้ยงสัตว์ประเภทใด ซึ่งหลังจากนั้นได้ส่งเสริมพันธุ์สัตว์ให้กับชุมชน และให้องค์ความรู้ในชุมชน โดยแบ่งการดำเนินการ ดังนี้

1. ส่งเสริมพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากี แคมป์เบลล์ ทั้งนี้ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสร้างคอกเลี้ยงจำนวน 2 คอก คือคอกเปิดไข่ 120 ตัว คอกไก่ดำภูพาน 3 สายพันธุ์ (ภูพาน 1 ดำทั้งตัว ภูพาน 2 ขนสีขาวที่เหลือดำ และภูพาน 3 ขนสีทองที่เหลือดำ) เปิดไข่ 1 ตัวให้ผลผลิต 280 ฟองต่อปี โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านสมาชิกปศุสัตว์ 731 ครัวเรือน จะเลี้ยงไก่ หมู วัว และกระบือ ซึ่งปัญหาหลักคือเรื่องโรคระบาด ก่อนที่โครงการร้อยใจรักษ์จะเข้ามาชาวบ้านขาดองค์ความรู้ ขาดบุคลากรที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาและขาดเวชภัณฑ์ แต่ในปัจจุบันได้มีอาสาปศุสัตว์ได้เข้าไปดูแลช่วยชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาแล้ว
2. การสร้างกองทุนอาหาร โดยโครงการร้อยใจรักษ์ได้ส่งเสริมการทำอาหารสัตว์เพื่อใช้ในการทำปศุสัตว์เอง เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร และเพิ่มผลผลิตต่อไป
3. การสร้างกองทุนวัคซีน โครงการฯ มีการสร้างกองทุนวัคซีนเพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านทำวัคซีนเองเพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

คำถามผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : เปิดพันธุ์กากีแคมเบลล์ใช้น้ำเยอะไหม

ตอบ : ไม่เยอะครับ

ถาม : มีการกำหนดไหมในการคั่นหมูให้กับกลุ่ม

ตอบ : อายุ 60 วัน ถึงจะคั่นให้กลุ่ม แต่ก่อนที่จะเลี้ยง ชาวบ้านต้องปลูกกล้วยก่อน เพื่อใช้เป็นอาหาร

ถาม : โคที่ส่งเสริมเลี้ยงเป็นโคชนิดไหน

ตอบ : เป็นโคเนื้อ และจะทำเป็นโคเนื้อคุณภาพ

ถาม : การทำอาหารหมัก มีนักวิชาการมาสอนชาวบ้านหรือไม่

ตอบ : มี อสพ.แต่ละหมู่บ้านสอน

ถาม : หลัาเนเปียร์ที่ปลูกดูแลรักษายากไหม และระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวเท่าไร

ตอบ : ไม่ยาก 45 วันเกี่ยวได้ ช่วงแรกในการปลูกใส่ปุ๋ยยูเรียเพื่อกระตุ้นการโต สามารถเอาให้สัตว์กินได้ทั้งสดและหมัก

ถาม : การเลี้ยงสัตว์ มีกลิ่นเหม็น ไม่สะอาด จะส่งผลกระทบต่อชาวบ้านไหม

ตอบ : อสพ.จะแนะนำให้ทำบ่อหมักก่อนลงลำห้วย และอาหารที่ให้กินก็จะลดปัญหากลิ่น

ถาม : ในชุมชนมีหมูที่ป็นโรคหรือไม่

ตอบ : ไม่มี เพราะหมู่บ้านมีกฎระเบียบไม่ให้เอาเข้าหมู่บ้าน

ถาม : เป็ดและไก่มีระยะเวลาการไข่เท่าไร

ตอบ : 3 ปี ครับ



การดำเนินการโครงการ ร้อยใจรักษ์ ในมุมมองขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ นำเสนอแผนงานการดำเนินโครงการในระยะที่ผ่านมาและพอหลวงสุรัตน์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้ ได้บรรยายถึงความเป็นมาและเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसानหมู่ 10 เข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านที่เข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน และได้ร่วมการศึกษาดูงานในลำดับต่อมา

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลแล้วคืนข้อมูลให้ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบปัญหาจากการสำรวจ หลังจากนั้นได้เข้าร่วมรับฟังปัญหา และความต้องการของชุมชน ซึ่งชาวบ้านได้สะท้อนปัญหามาเป็นจำนวนมาก

แต่ทางโครงการฯ ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชาคมซึ่งในเวทีการประชาคมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชาคมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชาคมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง ยกตัวอย่างปัญหายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติดมีการสร้างกฎระเบียบชุมชน มีบทลงโทษตามลำดับ ดังนี้

1. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 1 คือ จะโดนตักเตือนและต้องเข้ารับการบำบัด
2. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 2 คือ จะปรับผู้ปกครอง 5,000 บาทและส่งเข้ารับการบำบัด
3. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 3 คือ จะปรับกรรมการหมู่บ้าน 10,000 บาท พร้อมส่งเข้ารับการบำบัด
4. ผู้เสพยาเสพติดที่ถูกจับได้ในระยะที่ 4 คือ แจ้งความดำเนินคดีตามกฎหมาย
5. ขับไล่ออกจากหมู่บ้าน

ท้ายที่สุดได้ฝากหมู่บ้านเครือข่ายพื้นที่ที่ข้างเคียงโครงการฯ ได้นำต้นแบบการพัฒนาของโครงการฯ ทั้ง 4 หมู่บ้าน นำไปปรับใช้ในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่



ถาม : ผู้ค้ายาเสพติดทั้งรายใหญ่ และรายย่อย ยังมีอยู่ไหมในชุมชน แล้วมีวิธีการอย่างไรในการไปพูดคุยให้เลิกค้า

ตอบ : ผู้ค้ารายใหญ่ คณะกรรมการหมู่บ้านยังเข้าไม่ถึง เพราะในชุมชนยังมีแค่ผู้ค้ารายย่อย วิธีการคือ คณะกรรมการหมู่บ้านเข้าไปพูดคุย ชวนคิดชวนคุย เพื่อให้เค้าเชื่อใจและไว้วางใจ และขอให้เขาเลิกค้า

ถาม : มีปัญหาในการบังคับใช้กฎระเบียบหมู่บ้านหรือไม่ ทำได้อย่างไร

ตอบ : บังคับใช้ได้ ในการบังคับใช้กฎระเบียบหากทำผิด จะมีขั้นตอนการทำโทษ ตั้งแต่การตักเตือน การปรับ การไล่ออกจากหมู่บ้าน การดำเนินคดีตามกฎหมาย

ถาม : ถ้ารู้ว่าลูกบ้านเสพยาและค้า ผู้นำชุมชน มีมาตรการเข้าไปพูดคุยหรือไม่

ตอบ : นำคณะกรรมการหมู่บ้าน เข้าไปคุยกับผู้เสพยาและผู้ค้า

ถาม : การจะมีโครงการต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารจากหลายภาคส่วนต่างๆเห็นชอบในการสั่งการลงมาก่อน ใช่หรือไม่จึงได้เกิดโครงการฯขึ้น

ตอบ : พื้นที่นั้นดำเนินการตามระเบียบทุกขั้นตอน โครงการนี้เป็นต้นแบบทำให้ดูว่าสามารถทำได้ เช่นตอนนี้ ป่าไม้ก็อนุญาตให้ใช้

ถาม : โครงการบำบัดผู้ติดยาเสพติด อยากทำแต่ไม่มีงบประมาณ

ตอบ : เรื่องงบประมาณหากช่วยกันจริงๆ สามารถเป็นไปได้ ต้องบูรณาการแลกเปลี่ยนเอากองทุนแม่เข้ามาแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่าเรื่องปัญหายาเสพติดไม่ใช่ปัญหาใหญ่ แต่จะอย่างไรให้ยั่งยืนแต่ต้องมีกระบวนการที่สนับสนุน และคุ้มครองผู้ใหญ่บ้านเรื่องความปลอดภัยในชีวิต หากมีคนสนับสนุนเรา ผมไม่กลัวการต่อสู้ ตัวอย่างเมื่อ 10 ปีก่อน เคยมีพ่อหลวงท่านหนึ่งเสนอในที่ประชุมว่า ยาเสพติดคือของตำรวจ. พ่อหลวงคนนั้นถูกเก็บระหว่างทาง จนเป็นเหตุให้ พ่อหลวงคนอื่นๆ ไม่กล้าที่จะยุ่ง เพราะไม่มีคนดูแลเรื่องความปลอดภัยและที่สำคัญกระบวนการยาเสพติดผู้ใหญ่มามีข้อมูลหมด

ประเด็นแลกเปลี่ยน จากผู้นำ ในเทศบาลปั่งโค้งก็มีปัญหาเรื่องยาเสพติด ที่มีทั้งผู้ค้าและผู้ขาย ซึ่งผู้นำเองก็จะทราบหมดว่าใครเป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่สามารถเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้ ที่ผ่านมามีผู้นำหมู่บ้านเสี่ยงเข้ายุ่งเกี่ยวกับกระบวนการยาเสพติด จึงทำให้เสียชีวิตขณะปฏิบัติงานก็ได้เพียงคำตอบแทนจากสมาคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับพวงหรีดไม่มีค่าเลี้ยงดูให้กับครอบครัวก็ไม่มีผู้นำคนไหนเข้าไปเกี่ยวข้องอีก ผู้นำทั้งประเทศอยากจะร่วมกันจัดการเรื่องนี้อย่างจริงจังแต่ถ้าทำไปแล้วไม่มีคนคอยช่วยเหลือ ก็ไม่มีผู้นำคนไหนอยากเข้าไปเกี่ยวกับเรื่องนี้

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติด

นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ : เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ได้นำผู้ที่ได้รับบำบัดและกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ คุณรัชนี้ ตัวแทนชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้น คุณส่องแสง ผู้เกี่ยวข้องยาเสพติด และ คุณสมบุญ อาสาทำดีรุ่นที่ 1 ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ดังนี้

รัชนี้: เป็นชาวบ้านห้วยสำน อย่งที่รู้ว่าบ้านห้วยสำนมีปัญหายาเสพติด รองลงมาปัญหาเรื่องน้ำ มีการปกครองแบบใช้อิทธิพลกำกับชาวบ้านในพื้นที่ไม่มีสิทธิไม่มีเสียง แต่เมื่อคุณชายเข้ามาหลังจากการกวาดล้างอิทธิพลดังกล่าว เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น เพราะได้เข้ามาพัฒนาเปลี่ยนแปลงบ้านเราในทางที่ดีขึ้น สาเหตุที่คนในชุมชน คำ และเสฟ นั้น เพราะว่าไม่มีทางเลือก ในส่วนชีวิตเราเอง เรื่องเศรษฐกิจเรื่องการค้าขายมันดิหาเงินง่ายไม่ต้องดิรนเพราะขอจากญาติที่ค้าขาย อย่งได้อะไรก็ได้ มีลูกเมื่อก่อนไม่สนใจลูกเพราะคิดว่ามีเงิน

ส่องแสง : จุดเปลี่ยนที่หันหลังให้ยาเสพติด คืออย่งเปลี่ยนแปลงตัวเอง สาเหตุที่ติดยาเสพติดเริ่มจากที่พ่อเสฟทำให้อย่งลองเสฟบ้าง จากนั้นก็ติดและเสฟด้วยกัน โดยตนเป็นคนไปซื้อยา เคยไปซื้อไกลที่สุดถึงพม่าเคยโดนจับ 4 ครั้ง คร้งแรกถูกจับเพราะรับผิดชอบพ่อเคยติดคุกนานสุด 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้าจำนวน 25 เม็ด และเคยคิดฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากญาติ โดยวิธีการกินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้า 2 ขวด แต่มีชีวิตรอดมาได้ เนื่องจาก อดบ. ทำตอนนำตัวส่ง รพ. แม่อย่ง หลังจากนั้นก็ยังกลับเสฟต่อเพราะต้องเสฟเพื่อระงับความเจ็บปวด แต่เมื่อคุณชายเข้ามาจึงเป็นจุดเปลี่ยนที่อย่งจะเลิกจริง ๆ อย่งเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอย่งจะทำความดี

มานิต : เมื่อก่อนอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี มาได้แผนอยู่บ้านยะผา สาเหตุที่เสฟยา เนื่องจากเครียดปัญหาชีวิต เข้าร่วมโครงการครั้งแรกโดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสามาสมัครบำบัดภายใต้ชื่ออาสาทำดี ซึ่งทางทหารให้ได้ข้อเสนอว่าหากบำบัดแล้วจะมีงานให้ทำ มีชีวิตที่ดีขึ้น

ความรู้สึกหลังจากเสร็จสิ้นการบำบัด รู้สึกดีมาก คนที่ชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทุกคนให้การต้อนรับดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

สมบุญ : ก่อนเรียนไปคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสฟด้วย โดยเริ่มเสฟเมื่ออายุ 13 ปี เริ่มจากเสฟกัญชา และเสฟผงขาว เสฟมาเป็นเวลา 10 ปี เคยบำบัดหลายครั้ง แต่ก็กลับทำเหมือนเดิมเพราะเกิดจากสภาพแวดล้อมรอบข้างที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และตนเป็นคนไปพยายามเองมีเยื่อเกียยให้เพื่อนบ้าง ซึ่งเป็นการขายลักษณะกลุ่มรายย่อย

การเข้ามาโครงการอาสาทำดี มีพี่ ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ เพื่อน รอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

นายบุญชอบ สุทมนัสวงศ์ ที่ปรึกษาประธานกรรมการสถาบันปิดทองหลังพระฯ แลกเปลี่ยนแล้วคิดกับผู้เข้าร่วมอบรมถึงประเด็นยาเสพติด ปัจจุบันรัฐอาจจะไม่เข้าถึงไม่เข้าใจ เพราะรัฐเองมีส่วนช่วยในการสนับสนุนแต่ไม่ใช้การทำให้ เช่น การปราบปรามยาเสพติด รัฐอาจจะทำตามกระบวนการ คำสั่ง นโยบายเท่านั้น เพราะความจริงแล้วปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติ ไม่ต้องรอให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหา แต่ชุมชนเองที่สามารถป้องกันให้เกิดได้ ปัจจุบัน “ผู้นำที่ดีมีอยู่มากและอาจจะเยอะกว่าผู้นำไม่ดี เพียงแต่ผู้นำดี ๆ เหล่านั้นไม่ได้ไม่แสดงตัวเท่าที่ควร” ซึ่งผู้นำเองอาจจะไม่ได้เข้าไปหาคนที่เสฟยา เพราะอาจจะไปมองว่า คนติดไม่ให้ความร่วมมือ จึงไม่เข้าไปช่วยเขา แต่ถ้าหากผู้นำยื่นมือให้โอกาสเขาก่อน เชื่อว่าหลายคนต้องการจะรับโอกาสแน่นอน แต่ปัจจุบันผู้นำกำลังสรุปเองแล้วว่รอให้ทุกคนพร้อม ซึ่งทุกคนเองก็อาจจะไม่พร้อมแต่ผู้นำจะต้องรับฟังปัญหาและให้โอกาสทุกคน ผู้นำหลายๆคนอย่งให้โครงการร้อยใจรักซ์เข้าไปช่วยในพื้นที่ โครงการฯไม่อย่งให้คิดว่าต้องมีโครงการฯดี ๆ แบบนี้เข้าไปช่วย แต่อย่งให้นำกระบวนการแนวคิดไปปฏิบัติ เพราะสิ่งที่จะทำให้เกิดความสำเร็จได้ คือ ทีมเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และผู้นำท้องถิ่นที่ท้องถิ่นทุกคนต้องช่วยกันเอง ทางโครงการฯ มีหน้าที่ช่วยกระตุ้นให้คิดและลงมือปฏิบัติ และที่สำคัญทุกอย่งจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าชาวบ้านไม่ร่วมมือกันทำ

คำถามจากผู้เข้าร่วมอบรม

ถาม : บ้านห้วยส้านค้ายากันเกือบทุกหลังคาเรือน การค้าขายมีรูปแบบไหนบ้าง แล้วลูกค้าที่มาซื้อมาจากไหน

ตอบ : ผู้เสพจะเป็นคนที่คุ้นหน้าคุ้นตากันในหมู่บ้าน การส่งผู้ค้าจะไม่ได้ถือสินค้าแต่จะเป็นการโทรสั่งและให้ไปส่งตามที่ต่างๆ และลูกค้าที่มาซื้อเพิ่มก็จะเป็นการบอกต่อและแนะนำมาจากผู้เสพที่เคยติดต่อกับผู้ค้า

ถาม : ผู้มีอิทธิพล กับการให้ส่วย ถ้าไม่ให้และไม่ทำตามผู้มีอิทธิพลจะเป็นอย่างไร

ตอบ : บางคนเสียชีวิตก็มี บางคนโดนบาดเจ็บ ส่วนใหญ่ที่ชาวบ้านค้าขาย เพราะไม่มีเงินที่จะไปต่อรองกับผู้มีอิทธิพล เช่น มีคดีในหมู่บ้าน ถึงเราจะถูกแต่ถ้าอีกฝ่ายมีเงินเอาไปให้ผู้มีอิทธิพล ทางเราก็จะผิดทันที เพราะกฎระเบียบในหมู่บ้านจะเป็นของผู้มีอิทธิพล หากไม่ทำตามจะเป็นศัตรูของเขา

ถาม : ถ้าไม่มีโครงการฯ ชุมชนจะเป็นอย่างไร

ตอบ : ก็จะอยู่ในสภาพเดิม ไม่ว่าคนเสพหรือคนค้า เพราะถึงไปบำบัดมาก็กลับมาเสพ เนื่องจากเจอสภาพแวดล้อมเดิมๆ สังคมเดิมๆ ส่วนคนค้าถึงจะติดคุกออกมาาก็กลับไปค้าเหมือนเดิม

ถาม : มั่นใจหรือไม่ว่า ยาเสพติดจะหมดไปจากชุมชน แล้วโครงการฯ มีวิธีการอย่างไรถึงทำให้มั่นใจ

ตอบ : มั่นใจว่าจะหมดไปจากชุมชน เพราะโครงการฯ ให้ความมั่นใจกับชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านเชื่อใจและไว้วางใจ พร้อมทั้งสร้างงานสร้างอาชีพให้ชาวบ้าน และให้โอกาสกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : ทำไมผู้เสพถึงอยากเลิกยาอย่างเด็ดขาด

ตอบ : ติดสินใจเลิกเอง เพราะไม่อยากทำร้ายตัวเองอีก ไม่อย่างทรมานอีก และอยากเลิกเพื่อครอบครัว และตนเอง

ถาม : ผู้ค้าที่เลิกค้า จะมีผลกระทบอย่างไรหากเลิกไปแล้ว จะมีผู้มีอิทธิพลตามทำร้ายหรือไม่

ตอบ : ไม่มีปัญหา เพราะเป็นการค้าขายย่อย เป็นการซื้อขายแบบเงินสด ได้ของจ่ายเงินสด ก็จะไม่เกี่ยวข้องกัน แต่ส่วนที่มีปัญหาจะเป็นคนที่ติดค้ายาแล้วไม่ยอมจ่าย

ถาม : ผู้เสพยาเคยเข้ารับการบำบัดหลายครั้ง แต่ทำไมถึงยังกลับไปเสพอีก

ตอบ : สภาพแวดล้อมในชุมชน ในครอบครัว การดูแลของของคนในชุมชน ในครอบครัว ชุมชนไม่ยอมรับ และเพื่อนๆที่เคยเสพก็จะชวนไป จึงทำให้กลับไปเสพอีก

ถาม : โครงการฯ สามารถรับผู้เสพยา จากภายนอก มาบำบัดในโครงการฯ ได้หรือไม่

ตอบ : โครงการฯ มีเป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ 4 หมู่บ้านให้สำเร็จก่อน ถึงจะขยายไปภายนอก แต่การขยายต่อคือการให้ อปท.เข้ารับการอบรม แล้วนำไปขยายต่อ เพราะเจ้าหน้าที่ ไม่สามารถไปทุกพื้นที่ได้ จึงต้องให้ อปท.แต่ละจังหวัดขยายผลต่อไป

ประเด็นแลกเปลี่ยน พ่อหลวงเศรษฐี ยาเสพติดมีทุกพื้นที่แต่ส่วนใหญ่แล้ว หน่วยงานรัฐมุ่งปราบปรามยาเสพติดเฉพาะผู้ค้า ทำให้ยังมีผู้เสพอยู่มากมายในชุมชน ขึ้นอยู่กับผู้นำในแต่ละหมู่บ้านว่าจะจัดการเรื่องนี้อย่างไร เด็กที่ติดยาเสพติด ต่อให้เราจัดการอบรมมากแค่ไหน แต่ถ้าใจยังไม่พร้อมก็ยังไม่เลิกไม่ได้ เช่น เยาวชนในหมู่บ้านที่ติดยา ผู้นำจะเข้าไปหาและให้โอกาส หางานในชุมชนให้ทำ เมื่อให้ไปเข้าอบรมกลุ่มเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดก็บอกว่า “การไปอบรม 12 วันไม่มีประโยชน์เพราะกลับมาผมก็เสพอีก” ผู้นำมักจะพูดกับกลุ่มเยาวชนเสมอว่า “ถ้าพร้อมที่จะจะบำบัดเมื่อไหร่ ให้เดินมาหาได้ตลอดและอย่ารอโอกาสที่มีคนหยิบยื่นให้ แต่ต้องหยิบยื่นโอกาสด้วยตัวของเราเอง” จึงอยากให้เยาวชนที่รับการบำบัดอย่างจริงจังเหมือนที่โครงการฯ ได้ทำ จึงอยากขอให้หากมีการฝึกอบรมอยากให้วิทยากรจากที่นี่เข้าไปแลกเปลี่ยนประสบการณ์



สิ่งที่ได้เรียนรู้ การนำปรับใช้ในพื้นที่ จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การบริหารจัดการน้ำในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร โดยการทำอ่างพวงสันเขา มีการทำ 2 แบบ คือ อ่างพวงบ่อขอยซีเมนต์ และอ่างพวงพลาสติก ที่มีวิธีการทำระบบกักน้ำเพื่อนำน้ำมาใช้ในการทำการเกษตร
2. การบริหารจัดการพื้นที่แบบองค์รวม เพื่อบริหารจัดการพื้นที่แต่ละประเภทให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการจัดการพื้นที่ 4 รูปแบบ ได้แก่ ป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย ที่เนินเขา และที่ดอนที่นา
3. การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง
4. การวางแผนปรับภูมิทัศน์ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์
5. การบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในชุมชน โดยใช้โมเดล 1 ไร่ 1 แสน
6. การใช้สารชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมี เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร และลดต้นทุนในการเพาะปลูก
7. การทดลองเปลี่ยนพืชพืช เช่น มะละกอ เป็นต้น
8. การตัดพันธุ์เมล็ดข้าว เพื่อเพาะปลูกในพื้นที่
9. การพัฒนาสายพันธุ์สัตว์ เพื่อใช้ในการทำปศุสัตว์ในครัวเรือน
11. ความสำคัญในการปลูกหญ้าเนเปียร์ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์ ในการทำปศุสัตว์ในครัวเรือน
12. การจัดการกองทุน สร้างระบบกองทุนในชุมชนเพื่อโอกาสในการประกอบอาชีพ
13. การลดต้นทุนด้านเกษตร และเพิ่มผลผลิต เพิ่มรายได้ให้เกิดขึ้น

การนำไปปรับใช้ในหมู่บ้านและชุมชน

1. การบริหารจัดการน้ำไปใช้ในพื้นที่ เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ และเทคนิคการทำบ่อพวง 2 รูปแบบ คือ บ่อพวงพลาสติก และบ่อพวงขอยซีเมนต์ รวมทั้งวิธีการนำน้ำไปใช้เพื่อการเกษตรโดยวิธีการกักน้ำ
2. นำวิธีการรวมกลุ่มไปใช้ในพื้นที่เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง
3. นำองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการพื้นที่แบบองค์รวมไปปรับใช้ในพื้นที่ เช่น มาตรการการดูแลป่ารักษา และสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการแบ่งพื้นที่เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย ที่เนินเขา และที่ดอนที่นา โดยเฉพาะป่าใช้สอยเพื่อเกิดความคุ้มค่าและยั่งยืน
4. นำองค์ความรู้ด้านการลดต้นทุนการทำการเกษตร และการเพิ่มผลผลิตไปใช้ในชุมชน เช่น ปลูกพืชผสมผสาน เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร การใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมี
5. การตัดพันธุ์เมล็ดข้าวที่ดี เพื่อเพาะปลูกในพื้นที่
6. ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ดำ เป็ดกากีแคมเบลล์ สุกร ในชุมชน
7. นำองค์ความรู้เรื่องกองทุนต่าง ไปพัฒนาวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการพัฒนาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตของเกษตรกรในชุมชน

สรุปการอบรม และมอบการบ้าน

นางสาวหทัยรัตน์ พ่วงเขย ผู้จัดการฝ่ายจัดการความรู้ สถาบันปิดทองหลังพระฯ มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน และ 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน/ โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

- 1) เป็นโครงการที่เป็นความต้องการแก้ไขปัญหา อุปสรรค/ชุมชน โดย/และหรือความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านชุมชน/ควรผ่านความเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
- 2) ต้องมีการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ โดยเป็นโครงการที่ใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหารระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
- 3) สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ จะมีงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4) ต้องเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จภายในสิ้นปีงบประมาณของแต่ละปี ทั้งนี้ ไม่ใช่ทุก อบต. จะได้มาเข้าอบรมหลักสูตรที่ 2 เพราะจะมีคณะตรวจเยี่ยมลงไปติดตามในพื้นที่ ว่าหลังจากอบรมแล้ว ว่าจะมีความพร้อมตามโจทย์ ที่ให้การบ้านไปหรือไม่ จากนั้นจึงจะแจ้งผลการคัดเลือกเข้าอบรมหลักสูตรที่ 2



นายบุญชอบ สุทธมนัสวงษ์ ที่ปรึกษาประธานกรรมการสถาบันปิดทองหลังพระฯ กล่าวสรุปกิจกรรมหลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริโครงการร้อยใจรักษ์ จากที่ท่านลงฐานเรียนรู้ทั้ง 4 ฐาน ซึ่งมีการพัฒนาระบบน้ำ เกษตรพอเพียง พืชระยะยาว ไม้ผล ป่าใช้สอย ป่าอนุรักษ์ รวมทั้งความมั่นคงทางอาหาร พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน และปศุสัตว์ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตการดำรงชีวิตของมนุษย์ จากการศึกษาดูงานในครั้งนี้ท่านต้องนำความรู้นี้ไปปรับใช้ให้เข้าภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่พร้อมทั้งมีหลักการทรงงาน 23 ข้อ ที่ทุกคนต้องสมารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำโครงการต่างๆได้จากแผนการพัฒนาโครงการร้อยใจรักษ์โดยใช้ตำราแม่ฟ้าหลวงฯ คือการยึดคนเป็นศูนย์กลางเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนการปลูกใจคน เน้นการให้อากาศคน สร้างทางเลือกเพื่อไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งการแก้ปัญหาเสพติดมาตรการป้องกันเป็นสิ่งสำคัญ ไม่มีใครแก้ไขได้ดีเท่ากับคนในชุมชน ในส่วนการปราบปรามเป็นเรื่องที่เกินกำลังของท่านและคนในชุมชน นั้นเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องเข้ามาจัดการอย่างไรก็ตามสองอย่างนี้ต้องทำไปพร้อมกันร่วมมือกัน





การประเมินความพึงพอใจ เทศบาลปึงโค้ง				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	97.67	2.33	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	83.72	13.95	-	2.33
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	86.05	11.63	-	2.33
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	93.02	4.65	-	2.33
วิทยากรมีความรู้	93.02	4.65	-	2.33
สถานที่อบรม	93.02	4.65	-	2.33
สถานที่พัก	79.07	18.60	-	2.33
อาหารและเครื่องดื่ม	83.72	13.95	-	2.33

หมายเหตุ : มีผู้ส่งแบบประเมิน 43 คน จาก 59 คน